

Με λευκά μπαλόνια και το σύνθημα «ποτέ ξανά!», η Πρόεδρος της Δημοκρατίας, επίσημοι και πλήθος κόσμου συμμετείχαν στη σιωπηλή πορεία μνήμης που έγινε την Κυριακή 19 Μαρτίου 2023, με αφορμή την 80ή επέτειο της αναχώρησης του πρώτου συρμού με Σαλονικιώτες Εβραίους για το Άουσβιτς, στις 15 Μαρτίου του 1943.

«Με την πορεία μνήμης τιμάμε τα θύματα του ναζισμού, του φασισμού, του αντισημιτισμού, συμμετέχουμε στο πένθος των απογόνων τους, αφουγκραζόμαστε τον αποκαλυπτικό λόγο των ελάχιστων επιζώντων, ενώνουμε τη φωνή μας μαζί με τους χιλιάδες πολίτες που πορεύονται στην ίδια διαδρομή, από τα γκέτο στον σιδηροδρομικό σταθμό, κάνοντας πράξη το πανανθρώπινο σύνθημα ΠΟΤΕ ΞΑΝΑ», επεσήμανε η **Κατερίνα Σακελλαροπούλου**, η οποία συμμετείχε στην πορεία, από την πλατεία Ελευθερίας μέχρι τον παλιό σιδηροδρομικό σταθμό. «Βρισκόμαστε εδώ, στον απόηχο της τραγωδίας των Τεμπών, την οποία ολοκλήρησε η ελληνική κοινωνία βιώνει με αισθήματα βαθιάς συντριβής, για να διατηρήσουμε ζωντανή τη μνήμη ενός από τα πλέον επείσυχτα και οδυνηρά συμβάντα του 20ου αιώνα», είπε στην ομιλία της η κυρία Σακελλαροπούλου.

«Ξεκινώντας από την πλατεία Ελευθερίας, τόπο εξευτελισμού και απάνθρωπης μεταχείρισης των Ελλήνων Εβραίων, πορευθήκαμε σιωπηλοί ως τον παλιό σιδηροδρομικό σταθμό, από όπου στις 15 Μαρτίου του 1943 αναχώρησε η πρώτη αμαξοστοιχία για το στρατόπεδο εξόντωσης Άουσβιτς-Μπιρκενάου. Ήταν μόνο μία από τις πολλές αμαξοστοιχίες που μετέφεραν σταδιακά και κάτω από άθλιες συνθήκες, μέσα σε βαγόνια μεταφοράς ζώων, περίπου 46.000 Εβραίους συμπολίτες μας στα ναζιστικά στρατόπεδα της φρίκης. Από αυτούς, στην αγαπημένη "Ιερουσαλήμ των Βαλκανίων", όπου οι Σεφαραδίτες πρόγονοί τους βρήκαν φιλόξενο καταφύγιο τον 15ο αιώνα, επέστρεψαν λιγότεροι από 2.000. Εκδηλώσεις μνήμης όπως η σημερινή, είναι απαραίτητες ώστε να προβάλλονται, έστω με καθυστέρηση, τα πραγματικά γεγονότα της σύλληψης, του εκτοπισμού και τελικά της εξόντωσης των Εβραίων αδελφών μας. Γεγονότα αποτρόπαια που σφράγισαν τη ζωή της πόλης και άλλαξαν βίαια την πλούσια πολυπολιτισμική της ταυτότητα. Και είναι ιδιαίτερα σημαντικό το γεγονός ότι, ιδίως τα τελευταία χρόνια, η Θεσσαλονίκη έχει αναγνωρίσει το μερίδιο της ευθύνης που της αναλογεί και έχει ρητά καταδικάσει τα σφάλματα του παρελθόντος, σε μια προσπάθεια να επουλώσει το ιστορικό τραύμα», τόνισε η Πρόεδρος της Δημοκρατίας.

Την πορεία διοργάνωσαν ο δήμος Θεσσαλονίκης, η Ισραηλιτική Κοινότητα Θεσσαλονίκης, το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας και το Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδας. Το παρόν έδωσαν, μεταξύ άλλων, ο αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Μαργαρίτης Σχοινάς, ο πρεσβευτής των ΗΠΑ στην Ελλάδα, Τζόρτζ Τσουνης, ο υφυπουργός Εσωτερικών για θέματα Μακεδονίας Θράκης, Σταύρος Καλαφάτης, ο υπουργός Καινοτομίας, Επιστημών και Τεχνολογίας του Ισραήλ, Οφίρ Ακούνις, ο περιφερειάρχης Κεντρικής Μακεδονίας, Απόστολος Τσιτζικώστας, ο δήμαρχος Θεσσαλονίκης, Κωνσταντίνος Ζέρβας, ο πρόεδρος της Ισραηλιτικής Κοινότητας Θεσσαλονίκης, Δαυίδ Σαλιτιέλ, ο πρώην δήμαρχος Θεσσαλονίκης, Γιάννης Μπουτάρης, βουλευτές των κομμάτων και εκπρόσωποι της αυτοδιοίκησης.

Νωρίτερα, ο κ. **Σταύρος Καλαφάτης**, σε σύντομη ομιλία, δήλωσε πως «κρατούμε ασβέστη τη μνήμη 50.000 Εβραίων της πόλης μας που οδηγήθηκαν από τους Ναζί στα στρατόπεδα της παραφροσύνης. Δεν ξεχνούμε τι σημαίνει ναζισμός, φασισμός, ολοκληρωτισμός. Ανανεώνουμε τη δέσμευσή μας να ολοκληρώσουμε το συντομότερο δυνατό το Μουσείο Ολοκαυτώματος. Την ίδια στιγμή, διατρανώνουμε τη δέσμευσή μας ώστε να προσπαθήσουμε να μη συμβεί ποτέ τέτοιο έγκλημα κατά της ανθρωπότητας. Έχουμε ευθύνη για το αύριο και βαθιά ενσυναίσθηση για το χτες».

Ο πρόεδρος του Κεντρικού Ισραηλιτικού Συμβουλίου και της Ισραηλιτικής Κοινότητας Θεσσαλονίκης, **Δαυίδ Σαλιτιέλ**, από

την πλευρά του, ανέφερε πως, «η σημερινή επέτειος διαφέρει από όλες τις άλλες. Διαφέρει γιατί έμπρακτα ο κόσμος δηλώνει την αντίθεσή του, την κατακραυγή του σε αυτό το έγκλημα. Πέρασαν 80 χρόνια από το πρώτο βαγόνι που έφυγε για το Άουσβιτς. Όπως βαδίζουμε εμείς τώρα, έτσι και τότε οι Εβραίοι βάδισαν αυτόν τον τρόπο σε έναν δρόμο που δεν είχε γυρισμό. Η συμμετοχή μας κάνει πιο δυνατούς και θα συνεχίσουμε τη μάχη για τον αντισημιτισμό, τον ρατσισμό».

Ο πρώην δήμαρχος Θεσσαλονίκης, **Γιάννης Μπουτάρης**, επί δημαρχίας του οποίου καθιερώθηκε πριν από 10 χρόνια η συγκεκριμένη πορεία μνήμης, ανέφερε στη διάρκεια της εκδήλωσης: «Ονειρεύομαι την εποχή που δεν θα χρειάζεται να πραγματοποιείται μία πορεία μνήμης και που δεν θα γίνεται είδηση η εκλογή ενός Εβραίου δημάρχου». Ο κ. Μπουτάρης συμπλήρωσε πως, «τα λόγια των επιζώντων πρέπει να γίνουν δικά μας λόγια. Αναρωτιέμαι ποιος θα τα λέει όταν θα φύγει και ο τελευταίος επιζών; Σεβασμός και τιμή σε αυτούς που γύρισαν από την κόλαση».

Μ. Σχοινιάς: Ευρωπαϊκό δίκτυο για τους τόπους του Ολοκαυτώματος

«Η δημιουργία ενός ευρωπαϊκού “Δικτύου τόπων όπου συνέβη το Ολοκαύτωμα” είναι μια από τις βασικές δράσεις της στρατηγικής μας για το αμέσως επόμενο διάστημα», τόνισε ο κ. **Σχοινιάς**, κατά την ομιλία του. «Πεποίθηση και στόχος μου είναι τοποθεσίες όπως αυτή που βρισκόμαστε σήμερα, στη Θεσσαλονίκη, και όπως το Μουσείο Ολοκαυτώματος, που θα δεσπόζει σύντομα εδώ, να γίνουν μέρος του δικτύου αυτού και να αναδειχθούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Είναι το ιστορικό μας χρέος απέναντι σε όσους χάθηκαν στα στρατόπεδα συγκέντρωσης», είπε ο κ. Σχοινιάς. Αναφερόμενος στη σημερινή συγκυρία και την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, υπογράμμισε: “Η Ευρώπη κι ο ευρωπαϊκός τρόπος ζωής δεν θα επιτρέψουν την επανάληψη του φαινομένου που βαραίνει την ιστορία μας. Κι όσοι ακόμα σήμερα σχετικοποιούν το Ολοκαύτωμα, προσπαθώντας ή τολμώντας να εξισώσουν τον ναζισμό με τον περήφανο αγώνα του ουκρανικού λαού για ελευθερία και ανεξαρτησία, να ξέρουν ότι θα έχουν πολλούς λογαριασμούς να εξοφλήσουν. Με την Ιστορία, τη Δικαιοσύνη, αλλά και τα διεθνή δικαστήρια και τον ανθρωπισμό. Όπως τότε η Νυρεμβέργη, έτσι και τώρα η Χάγη περιμένει όσους νομίζουν ότι μπορεί να γίνουν δήμιοι της ιστορίας. Αυτές είναι οι σπουδαιότερες παρακαταθήκες που μπορούμε να αφήσουμε στην επόμενη γενιά”.

«Ως αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αρμόδιος για την καταπολέμηση του αντισημιτισμού, ως Έλληνας και ως Θεσσαλονικιός, είμαι περήφανος που η ευρωπαϊκή στρατηγική για την καταπολέμηση του αντισημιτισμού και τη διαφύλαξη της Εβραϊκής ζωής, για την οποία σας μίλησα από το βήμα αυτό πριν ένα χρόνο, ήδη αρχίζει να παράγει αποτελέσματα και γίνεται πηγή έμπνευσης για αντίστοιχες πρωτοβουλίες και στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού», επισήμανε ο αντιπρόεδρος της Κομισιόν. Η στρατηγική αυτή περιλαμβάνει περίπου 100 στοχευμένες δράσεις από τις οποίες οι μισές έχουν ήδη δρομολογηθεί. Όπως είπε, στις 19 Απριλίου συμπληρώνονται 80 χρόνια από την εξέγερση του Γκέτο της Βαρσοβίας, που έγινε σύμβολο της εβραϊκής αντίστασης κατά της βαρβαρότητας του ναζιστικού καθεστώτος. «Η εβραϊκή ζωή ήταν, είναι και θα είναι αναπόσπαστο κομμάτι των ευρωπαϊκών κοινωνιών και του ευρωπαϊκού τρόπου ζωής. Τα τελευταία χρόνια, πολλές ευρωπαϊκές χώρες έχουν γίνει μάρτυρες μιας αναβίωσης της εβραϊκής ζωής και επανασύνδεσης με την εβραϊκή τους παράδοση -με την πόλη μας, τη Θεσσαλονίκη, να αποτελεί ένα φωτεινό παράδειγμα».

Ο κ. Σχοινιάς χαιρέτισε την ανακοίνωση της ελληνικής κυβέρνησης ότι η προετοιμασία ενός εθνικού σχεδίου δράσης, εναρμονισμένου με την ευρωπαϊκή στρατηγική, έχει ήδη δρομολογηθεί. Χαιρέτισε, επίσης, την πρόοδο που επετεύχθη κατά το τελευταίο διάστημα στις διαδικασίες για την ανέγερση του Μουσείου Ολοκαυτώματος της Θεσσαλονίκης, για το οποίο είπε ότι είναι ένα σύμβολο με σημασία και ακτινοβολία που ξεπερνούν κατά πολύ τα όρια της Ελλάδας. Για το Ολοκαύτωμα και τα θύματα της Εβραϊκής Κοινότητας της Θεσσαλονίκης, ο κ. Σχοινιάς ανέφερε τα εξής: «Στις 26 Ιανουαρίου 2023, σε μια ιστορική ειδική συνεδρία αφιερωμένη στη Διεθνή Ημέρα Μνήμης του Ολοκαυτώματος, ο πρόεδρος του Ισραήλ Ισαάκ Χέρτζογκ, από το βήμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, επέλεξε να συμπεκνώσει την ασύλληπτη φρίκη της καταδίωξης και εξόντωσης έξι εκατομμυρίων Εβραίων στο πρόσωπο ενός Έλληνα. Του μοναδικού τότε Εβραίου κατοίκου της Λέρου, Δανιήλ Ραχαμίμ. Τέτοιο ήταν το μένος των Ναζί, που και για έναν άνθρωπο μονάχα έστειλαν ένα καράβι στο ακριτικό νησί. Είχαν προηγηθεί άλλα. Απ’ τα καράβια, τους στοίβαξαν στα τρένα. Προορισμός, η κόλαση του Άουσβιτς.

Μηνύματα Κ. Ζέρβα - Απ.Τζιτζικώστα για το «Ποτέ Ξανά»

«Σήμερα η πόλη είναι εδώ. Η καρδιά και η ψυχή της είναι εδώ», ήταν τα πρώτα λόγια του δημάρχου Θεσσαλονίκης από το βήμα της εκδήλωσης που διοργανώθηκε στον παλαιό σιδηροδρομικό σταθμό. «Σήμερα αλλά και κάθε μέρα τιμούμε τη μνήμη των Εβραίων μαρτύρων του Ολοκαυτώματος. Σήμερα αλλά και κάθε μέρα όλοι μαζί θα σκεφτόμαστε, θα φωνάζουμε, ώστε να μην υπάρξει ποτέ ολοκληρωτισμός, θηριωδία, ποτέ ξανά», πρόσθεσε ο κ. **Ζέρβας**.

Επίσης, αναφέρθηκε στις τελευταίες εξελίξεις για τη δημιουργία του Μουσείου Ολοκαυτώματος στην πόλη, στην αποδοχή της πρότασης από την πλευρά του δήμου για μετονομασία κεντρικής οδού της Θεσσαλονίκης σε Λεωφόρο Εβραίων Μαρτύρων, ενώ για μία ακόμη φορά επανέλαβε τη δέσμευσή του για μετατροπή της Πλατείας Ελευθερίας σε πάρκο μνήμης.

Ο κ. **Τζιτζικώστας** σημείωσε πως «σήμερα κάνουμε μία πορεία που ξεκινάει από το παρελθόν, όμως τα βήματά της εκτείνονται στο μέλλον, στέλνουμε προς κάθε κατεύθυνση το ισχυρό μήνυμα, ότι μαζί, ενωμένοι όσο ποτέ, υψώνουμε ένα αδιαπέραστο τοίχος απέναντι στην επανάληψη οποιασδήποτε θηριωδίας, απέναντι στους θιασώτες του μίσους και της βίας, απέναντι στους εχθρούς της δημοκρατίας, της ελευθερίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων». Παράλληλα, διαβεβαίωσε ότι η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας στηρίζει και θα συνεχίσει να στηρίζει με όλες τις δυνάμεις της τις πρωτοβουλίες και τις δράσεις που κρατούν ζωντανή τη μνήμη και αναδεικνύουν την ιστορία του τόπου.

Υπουργός Καινοτομίας Ισραήλ, Οφίρ Ακούινς: «Η πορεία μνήμης νίκη ολόκληρου του έθνους»

«Η πορεία σήμερα, με όλους εσάς, είναι ένας μεγάλος θρίαμβος. Είναι η νίκη του πνεύματος και η υπέροχη εβραϊκή παράδοση επί του ναζιστικού διαβόλου. Αυτή είναι μία νίκη των οικογενειών, των κοινοτήτων και ολόκληρου του έθνους», τόνισε στην ομιλία του κ. Ακούινς. Στάθηκε στις εν ψυχρώ απελάσεις ολόκληρων οικογενειών από τους Ναζί με αποτέλεσμα «να σβήσουν ολόκληρες γειτονιές και εβραϊκές κοινότητες». «Είμαστε εδώ σήμερα για να θυμόμαστε. Θυμηθείτε τις ασυγχώρητες

ενέργειες των Ναζί. Και θυμηθείτε την υπέροχη κληρονομιά και τον αντίκτυπο της εβραϊκής κοινότητας της Θεσσαλονίκης», συμπλήρωσε ο Ισραηλινός υπουργός.

Πρέσβης ΗΠΑ Τζ. Τσούνης: «Να κρατήσουμε τις μνήμες ζωντανές»

Να κρατηθούν οι μνήμες ζωντανές και να ενημερωθούν οι νέες γενιές για τις θηριωδίες των Ναζί, ώστε να μην επαναληφθούν ποτέ στο μέλλον, επεσήμανε ο πρέσβης των ΗΠΑ στην Ελλάδα. Ο κ. Τσούνης ξεκίνησε την ομιλία του δίνοντας συλλυπητήρια στις οικογένειες των 57 θυμάτων των Τεμπών, ενώ σχετικά με το Ολοκαύτωμα των Εβραίων της Θεσσαλονίκης υπογράμμισε: «Το αίμα που χύθηκε εδώ ήταν αίμα Ελλήνων. Ήταν Εβραίοι που ήταν Έλληνες. Πρέπει να σταθούμε όλοι μαζί για να ενημερώσουμε τις νέες γενιές. Ο μόνος τρόπος για το "Ποτέ Ξανά" είναι να τους θυμόμαστε και να μιλάμε γι' αυτό. Να μη μείνουμε ποτέ σιωπηλοί. Να λέμε δυνατά πως δεν θα τους ξεχάσουμε».

Ο βουλευτής του ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ **Γιάννης Αμανατίδης** δήλωσε λίγο νωρίτερα: «Τιμούμε αλλά και αναστοχαζόμαστε. Ποτέ ξανά το σύνθημα. Ωστόσο, στη Θεσσαλονίκη θα πρέπει να προχωρήσουν το πάρκο μνήμης και το Μουσείο του Ολοκαυτώματος. Αρκετά με τις καθυστερήσεις».

Χαιρετισμούς απηύθυναν, επίσης, ο πρόεδρος του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, Στέλιος Κατρανίδης και ο πρόεδρος της Διοικούσας Επιτροπής του Διεθνούς Πανεπιστημίου Ελλάδος, Αθανάσιος Καΐσης.

Δεν ξεχνάμε. Μας το θυμίζει ο συμπολίτης μας Λεόν Σαλτιέλ, μέσα από το συγκλονιστικό του βιβλίο «Μη με ξεχάσετε», με τις τελευταίες επιστολές τριών Εβραίων μητέρων προς τους γιούς τους, λίγο πριν την αναχώρησή τους για τα κολαστήρια. Η Σαρίνα Σαλτιέλ, η Ματίλντα Μπαρούχ, η Νεάμα Καζές δεν μας αφήνουν να τις ξεχάσουμε. Δεν επαναπαυόμαστε. Στεκόμαστε απέναντι σε κάθε σύγχρονη μορφή αντισημιτισμού και μισαλλοδοξίας. Θυμόμαστε και εμπνεόμαστε από τους Εβραίους, ανά την Ευρώπη, που αντιστάθηκαν», κατέληξε.

Πηγές: Με στοιχεία από το [Protagon.gr](https://www.protagon.gr) και το [ΑΠΕ](https://www.apf.gr) (19.3.2023)